

Kullanım Haklarına Göre Yazılım Türleri

Programcılar veya yazılım firmaları, piyasaya sürecekleri uygulamaları paralı satabilecekleri gibi ücretsiz olarak da dağıtabilirler. Hatta isterlerse deneme amaçlı türlerini bile piyasaya sürebilirler. Geliştirilmiş olan yazılımların kullanım haklarına lisans denir. Yani bir uygulamayı sahip olduğunuz lisansın özellikleri kadar kullanabilirsiniz. Lisansınıza göre yazılımın özellikleri ve kullanım süresi değişkenlik gösterebilmektedir.

1. Lisanslı (Ücretli) Yazılımlar :

Kullanım hakkı bir kullanıcı ya da grup tarafından, üretici firmadan para karşılığı satın alınmış yazılımdır. Bu tür lisansa sahip yazılımlarda herhangi bir süre ya da özellik kısıtlaması yoktur. Lisanslar süresiz de olabilir, belli aralıklarla yenilenmesi de gerekebilir. Örn: Windows, Minecraft vb.

2. Ücretsiz (Freeware) Yazılımlar

Kullanım hakları tamamen bütün kullanıcılara ücretsiz olarak sunulan yazılım türüdür. Kullanmak için herhangi bir ücret ödenmez. Örn: Google Chrome, Skype, Eba vb.

3. Demo (Özellik Kısıtlamalı) Yazılımlar

Bu tür yazılımlar tanıtım amacı ile bazı özellikleri kullanılamaz olarak hazırlanmış yazılımlardır. Tüm özelliklerini kullanabilmek için lisansının satın alınması gerekmektedir.

4. Shareware (Süre Kısıtlamalı) Yazılımlar

Bu tür yazılımlar tanıtım amacı ile tüm özellikleri kullanılabilir olarak hazırlanmış ancak sadece belirli bir süreliğine (15 gün – 30 gün vb) kullanılabilen yazılımlardır. Süre sınırının kaldırılabilmesi için lisansının satın alınması gerekmektedir.

5. Beta Yazılımlar

Geliştirme aşamasında bulunan yazılımlardır. Belli bir kısmı kullanıcılara sunulur ve yazılım hakkında kullanıcılardan geri bildirimler istenir. Beta yazılımlar hatalar içerebilir ve bu hatalardan dolayı geliştiriciler sorumluluk kabul etmezler, amaçları bu hataları gidermektir.

VİRÜSLER VE DİĞER ZARARLI YAZILIMLAR

Virüsler ve tüm zararlı yazılımlar bilgisayarımıza zarar vermek, sistemimizde açıklar oluşturmak veya kişisel bilgilerimizi ele geçirmek için hacker (bilgisayar korsanı) denilen kötü niyetli yazılımcılar tarafından oluşturulurlar. Hatta bu kişiler zaman zaman sadece zevk için bile virüsler geliştirirler. Çoğu zaman hepsine virüs deyip geçsek de hepsinin birbirinden farklı özellikleri vardır. Bu zararlı yazılımlar bilgisayar sistemlerimizde maddi zararlar meydana getirebilir. Hatta hayatımızda da maddi ve manevi zararlara uğramamıza da neden olabilir. Günümüzde zararlı yazılımlar öyle bir hale gelmişler ki antivirüs dediğimiz güvenlik programı yüklü olmayan bilgisayarlar internete bağlandığı anda virüs bulaşabilmektedir. Aşağıda zararlı yazılım türleri verilmiştir.

1. Truva Atı (Trojan): Gerçek bir uygulama gibi görünen zararlı yazılımlardır. Bilgisayarımıza yüklendiği andan itibaren bilgisayarımızda bir güvenlik açığı oluşturur. Bu güvenlik açığı sayesinde bilgisayar korsanları bilgisayarımızı uzaktan kontrol edilebilir, dosyalarımızı çalabilir, silinebilir hatta kameramıza bile erişilebilir. Bilgilerimizi kullanarak bize şantajlar yapabilirler.

2. Solucan (Worm): Hard diskte veya ağ ortamında sürekli kendini kopyalayarak çoğaltan zararlı yazılım tipidir. Dosyalarımızı silmez ya da zarar vermez. Ancak sürekli kopyalama işlemi yaptığından bilgisayarımızın performansını önemli ölçüde etkiler.

3. Adware (Reklam Yazılımları): Herhangi bir program çalışırken reklam açan yazılımlardır. Antivirüs kullanmazsak reklam yazılımları internette gezinirken bile bilgisayarımıza kendiliğinden yüklenebilirler. Reklam yazılımları öyle zamanlarda öyle reklamlar açabilir ki itibarımızı kaybetmemize ve küçük düşmemize neden olabilir.

4. Casus Yazılımlar (Spyware): Çoğunlukla bilgisayarımıza başka programlar yüklerken bilgisayarımıza gizlice yüklenir. Amacı bilgisayar veya kullanıcı hakkında bilgiler toplayarak uzaktaki kullanıcıya göndermektir. En çok bilinen türü **keylogger** yazılımlardır. Keylogger'lar klavyeden basılan tüm tuşların kayıtlarını tutar ve karşıdaki kişilere gönderir. Böylelikle yazışmalarımız veya şifrelerimiz çalınabilir.

5. Tracking Cookie: Cookie çerez anlamına gelen bir kelimedir. İnternet tarayıcıları ve web siteleri çerez ismi verilen basit metin dosyaları içerisinde bazı bilgileri kaydederler. Örneğin; gezinti geçmişimizi, kayıtlı şifrelerimizi vb. kayıt ederler. Tracking Cookie denilen bu zararlı yazılımlar ise bilgisayarımızda kayıtlı olan bu çerez dosyalarını çalmayı amaçlar. Bu sayede banka bilgilerimiz ve şifrelerimiz çalınabilir.

Virüsler ve zararlı yazılımlardan korunmak için öncelikle antivirüs kullanmalıyız. Güvenmediğimiz, kaynağı belli olmayan uygulamaları bilgisayarımıza, tabletimize, akıllı telefonumuza yüklememeliyiz. Güvenmediğimiz web sitelerine girmemeliyiz. Hatta şifresiz ve herkese açık olan internet ağlarına bağlanmamalıyız. Unutmamalıyız ki hiçbir güvenlik yazılımı bilgisayarımızı bizden ve dikkatimizden daha iyi koruyamaz.